

แบบคำถามที่ประชาชนให้ความสนใจ และสอบถาม
ประจำเดือน มีนาคม ๒๕๖๘
ส่วนการทะเบียนทั่วไป

คำถามที่ ๑. ฝ่ายชายเป็นชาวต่างชาติ จดทะเบียนสมรสกับฝ่ายหญิงซึ่งเป็นคนไทยโดยถูกต้องตามกฎหมายในประเทศไทย หลังจากนั้นทั้งคู่ไปอาศัยในต่างประเทศตลอดมา ระหว่างนั้นมีบุตรด้วยกัน ๑ คน ปัจจุบันอายุ ๑๒ ปี และถือสัญชาติตามบิดา โดยไม่ได้แจ้งการเกิดต่อสถานทูตไทย ไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน ไม่มีเลขประจำตัวคนประชาชน ๑๓ หลัก ทั้งคู่มีความประสงค์ที่จะจดทะเบียนหย่าที่สำนักทะเบียนในประเทศไทยและได้จัดทำสัญญาหย่าด้วยความสมัครใจทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยข้อความในสัญญานอกจากจะระบุค่าเลี้ยงดูและทรัพย์สินที่ฝ่ายชายจะต้องให้แก่ฝ่ายหญิงแล้วยังมีข้อความระบุว่าคู่หย่าทั้งสองฝ่ายตกลงให้บุตรอยู่ความปกครองและอุปการะเลี้ยงดูของฝ่ายชายที่ต่างประเทศ สัญญาหย่าด้วยความสมัครใจที่มีข้อความเช่นนี้จะใช้เป็นเอกสารประกอบในการจดทะเบียนหย่าที่สำนักทะเบียนได้หรือไม่ อย่างไร หากไม่ได้เพราะเหตุใด จะต้องทำอย่างไรฝ่ายชายจึงจะมีหลักฐานว่าเมื่อหย่ากันแล้วตนมีอำนาจและหน้าที่ในการเลี้ยงดูบุตรได้โดยถูกต้องตามกฎหมาย ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ

๑. คู่หย่าสามารถทำหนังสือสัญญาหย่า และตกลงเรื่องทรัพย์สิน และการใช้อำนาจการปกครองบุตร (ถ้ามี) ได้ โดยบันทึกข้อตกลงอำนาจหน้าที่การเลี้ยงดูบุตร ในการเลี้ยงดูบุตร โดยระบุให้ฝ่ายชาย มีอำนาจในการเลี้ยงดูบุตรตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๑๔ มาตรา ๑๕๒๐ และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ.๒๕๔๑ ข้อ ๖ , ๘ ประกอบกับ หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๓/๒๒๗๖ ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๒๑ เรื่อง การจดทะเบียนหย่า

มาตรา ๑๕๒๐ ในกรณีหย่าโดยความยินยอม ให้สามีภริยาทำความตกลงเป็นหนังสือว่าฝ่ายใดจะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรคนใด ถ้ามิได้ตกลงกันหรือตกลงไม่ได้ ให้ศาลเป็นผู้ชี้ขาด

หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๓/๒๒๗๖ ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๒๑
เรื่อง การจดทะเบียนหย่า

การจดทะเบียนหย่า นั้น สามีภรรยาจะต้องไปร้องขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ใดก็ได้ โดยนำหนังสือสัญญาหย่า ซึ่งพยานลงลายมือชื่ออย่างน้อยสองคนไปแสดงตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๑๔ และในการร้องขอของผู้ยื่นคำร้อง จะร้องต่อนายทะเบียน ณ สำนักทะเบียนแห่งใดแห่งหนึ่งก็ได้ โดยผู้ยื่นคำร้องตามแบบ คร.๑ และให้นายทะเบียนตรวจสอบหลักฐานบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรอื่นที่ทางราชการออกให้สำหรับบุคคลซึ่งไม่มีบัตรประจำตัวตามกฎหมาย หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ.๒๕๔๑ ข้อ ๘, ๒๐ (๑)

๒. กรณีบุตรเกิดในต่างประเทศมารดาสัญชาติไทยหากต้องการได้สัญชาติไทยสามารถดำเนินการ ดังนี้

๒.๑ คนสัญชาติไทยที่เกิดในต่างประเทศโดยมีหลักฐานรับรองการเกิด ที่ออกให้โดยสถานทูตไทยหรือสถานกงสุลไทยในต่างประเทศ หรือหลักฐานการเกิดที่ออกโดยหน่วยงานของประเทศที่บุคคลนั้นเกิดแปลเป็นภาษาไทยรับรองโดยสถานกงสุล มีความประสงค์ขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบัน

๒.๒ บุคคลที่ได้สัญชาติไทย...

๒.๒ บุคคลที่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดโดยมีบิดาหรือมารดาคนใดคนหนึ่ง หรือบิดาและมารดาเป็นผู้ไม่มีสัญชาติไทย ที่ไม่มีหลักฐานรับรองการเกิดสามารถนำพยานหลักฐาน เช่น ผลตรวจ DNA มาประกอบการพิจารณาเพิ่มชื่อตามระเบียบ พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎรฯ ข้อ ๑๐๓

ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕

คำถามที่ ๒. เราเป็นคู่รักเพศเดียวกัน อายุ ๒๗ ปี เป็นชาวรัสเซีย อีกฝ่ายอายุ ๓๐ ปี สัญชาติคาซัคสถาน ประสงค์จะจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายไทยที่ประเทศไทย อยากทราบว่าต้องใช้เอกสารอะไร ในการจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายไทย ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ การจดทะเบียนสมรสของคนต่างชาติภายใต้กฎหมายไทย ผู้ประสงค์จะจดทะเบียนสมรสสามารถดำเนินการได้ที่สำนักทะเบียนอำเภอ/เขต ทุกแห่งทั่วประเทศ เอกสารที่ใช้ในการจดทะเบียนสมรส และจะต้องมีคุณสมบัติของผู้ร้องขอจดทะเบียนทั้งสองฝ่าย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๔๘-๑๔๕๘ และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๑๓ (๒) เอกสารหลักฐาน ได้แก่

๑. หนังสือรับรองโสดที่ออกจากรัฐบาลของประเทศต้นทาง รับรองนิติกรรมเอกสารจากกระทรวงการต่างประเทศของประเทศต้นทาง และสถานทูต/สถานกงสุลใหญ่ไทยในประเทศนั้น หลังจากนั้นแปลเป็นภาษาไทย และรับรองนิติกรรมเอกสารที่กองสัญชาติและนิติกรรม

๒. หรือหนังสือรับรองโสดที่ออกจากรัฐบาลและสถานทูต/สถานกงสุลใหญ่ต่างประเทศประจำประเทศไทย แปลเป็นภาษาไทยและรับรองนิติกรรมเอกสารที่กองสัญชาติและนิติกรรม

๓. หนังสือเดินทาง

๔. พยานบุคคล ๒ คน

๕. ตามนัยมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ และสำหรับการจดทะเบียนสมรสที่ไม่ใช่บุคคลสัญชาติไทยด้วยกันจะต้องให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอที่รักษาราชการแทนนายอำเภอในลำดับแรกเป็นผู้พิจารณา ตามแนวทางปฏิบัติ หนังสือสั่งการที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๙๔๒๗ ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๒ เรื่อง การปฏิบัติหน้าที่นายทะเบียนและนายทะเบียนท้องที่ตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว

คำถามที่ ๓. แม่แต่งงานกับสามีใหม่และได้จดทะเบียนสมรสกัน และสามีใหม่ของแม่ประสงค์จะรับข้าพเจ้า ซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วเป็นบุตรบุญธรรม ต้องใช้เอกสารอะไร ดำเนินการที่ไหน ค่าธรรมเนียมในการดำเนินการเท่าไร ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ สามีใหม่ของแม่ต้องรับจดทะเบียนเป็นบุตรบุญธรรม โดยมีขั้นตอนและหลักเกณฑ์การดำเนินการ ดังนี้

คุณสมบัติของผู้ที่จะจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม

๑. ผู้รับบุตรบุญธรรมต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๕ ปี และต้องมีอายุต่ำกว่าผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมอย่างน้อย ๑๕ ปี

๒. ผู้เป็นบุตรบุญธรรมที่มีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๕ ปี ต้องให้ความยินยอมด้วยตนเอง

๓. ผู้เป็นบุตรบุญธรรมที่เป็นผู้เยาว์ต้องได้รับความยินยอมจาก บิดา และมารดา หรือผู้ปกครอง

๔. ผู้จะรับบุตรบุญธรรม หรือผู้จะเป็นบุตรบุญธรรม ถ้ามีคู่สมรสอยู่ต้องได้รับความยินยอมจากคู่สมรสก่อน

๕. ผู้เยาว์ที่เป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลใดอยู่จะเป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลอื่นอีกในขณะเดียวกันไม่ได้เว้นแต่เป็นบุตรบุญธรรมของคู่สมรสของผู้รับบุตรบุญธรรม

เอกสารที่ใช้ในการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม (กรณีเป็นเอกสารภาษาต่างประเทศต้องผ่านการรับรองการแปล)

๑. บัตรประจำตัวประชาชน / ยืนยันตัวตนผ่านแอปพลิเคชัน ThaiD
๒. หนังสือเดินทาง/ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว กรณีเป็นชาวต่างชาติ
๓. หนังสือให้ความยินยอมของคู่สมรสของผู้รับบุตรบุญธรรมหรือบุตรบุญธรรม (กรณีไม่มาให้ความยินยอมต่อหน้าเจ้าหน้าที่)
๔. หนังสือแจ้งการอนุมัติของคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม มีอายุ ๖ เดือน (กรณีบุตรบุญธรรมเป็นผู้เยาว์)
๕. พยานบุคคล จำนวน ๒ คน (ต้องเป็นบุคคลบรรลุนิติภาวะ ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือบุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นผู้เสมือนไร้ความสามารถ ไม่เป็นบุคคลที่หูหนวก เป็นใบ้ หรือจักษุบอดทั้งสองข้าง)

ขั้นตอนการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม

๑. การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม สามารถยื่นคำร้องขอจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมต่อนายทะเบียน ณ สำนักทะเบียนอำเภอ สำนักทะเบียนเขต สถานทูต/กงสุลไทย ได้ทุกแห่งโดยไม่ต้องคำนึงถึงภูมิลำเนาของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
๒. กรณีบุตรบุญธรรมเป็นผู้เยาว์ ต้องมีหนังสือแจ้งการอนุมัติของคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามกฎหมายว่าด้วยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมก่อนยื่นคำร้องขอจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมต่อนายทะเบียน
๓. นายทะเบียนตรวจสอบคำร้อง หลักฐานแสดงตัวบุคคลของผู้ร้องทั้งสองฝ่าย หนังสือแจ้งการอนุมัติฯ (ถ้ามี) และตรวจสอบว่าผู้ร้องทั้งสองฝ่ายมีคุณสมบัติครบถ้วนตามเงื่อนไขแห่งกฎหมายหรือไม่ ในกรณีที่ผู้รับบุตรบุญธรรมหรือบุตรบุญธรรม (บรรลุนิติภาวะ) มีคู่สมรสซึ่งต้องให้ความยินยอม ให้ตรวจสอบหลักฐานของบุคคลดังกล่าวด้วย
๔. นายทะเบียนลงรายการในทะเบียนรับบุตรบุญธรรม (คร.๑๔) ให้ครบถ้วน
๕. ให้ผู้ร้อง ผู้ให้ความยินยอม (ถ้ามี) และพยานลงลายมือชื่อในทะเบียน (คร.๑๔)
๖. เมื่อเห็นว่าถูกต้องให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อในทะเบียนรับบุตรบุญธรรม (คร.๑๔)

ค่าธรรมเนียม

๑. การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม ไม่เสียค่าธรรมเนียม
๒. การคัดสำเนา ฉบับละ ๑๐ บาท

คำถามที่ ๔. ขอสอบถามว่า บุตรที่เกิดจากบิดาและมารดาที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรส บิดาเป็นคนแจ้งเกิดและยินยอมให้บุตรใช้นามสกุล ต่อมาถ้าบิดาไม่ยินยอมให้บุตรที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายใช้นามสกุลต้องดำเนินการอย่างไร ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ ในกรณีที่บิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายได้ยินยอมให้บุตรใช้ชื่อสกุลของตนแล้ว ต่อมาประสงค์ให้บุตรเปลี่ยนไปใช้ชื่อสกุลอื่น สามารถดำเนินการได้ ดังนี้

๑. หากบุตรเป็นผู้เยาว์ บิดาย่อมสามารถแจ้งให้มารดาของบุตรไปดำเนินการยื่นคำขอตามแบบ ข.๑ ณ สำนักงานเขตหรือที่ว่าการอำเภอที่บุตรมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน เพื่อขอเปลี่ยนชื่อสกุลของบุตร จากชื่อสกุลของบิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไปเป็นชื่อสกุลของมารดาได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๑ ประกอบกับหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๓๐๓ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ (คู่มือการปฏิบัติงานทะเบียนชื่อบุคคล หน้า ๒๓๔ - ๒๓๖)

๒. หากบุตร...

๒. หากบุตรบรรลุนิติภาวะแล้ว บิดาย่อมสามารถแจ้งให้บุตรไปดำเนินการตามแนวทางในข้อ ๑ ได้ด้วยตนเอง โดยบุตรนั้นอาจจะขอเปลี่ยนชื่อสกุลตามมารดา (ข.๕) หรือขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลใหม่ (ข.๖) หรือขอร่วมใช้ชื่อสกุลกับบุคคลอื่น (ข.๔) ก็สามารถกระทำได้

๓. กรณีบิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายยินยอมให้บุตรใช้ชื่อสกุลของตน บุตรนั้นย่อมมีสิทธิโดยชอบธรรมในการใช้ชื่อสกุลของบิดา ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๑ บิดาจึงไม่สามารถยกเลิกความยินยอมดังกล่าว และไม่สามารถยื่นคำขอ เปลี่ยนชื่อสกุลให้แก่บุตรผู้เยาว์ได้ เนื่องจากบิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายมิได้เป็นผู้มีอำนาจปกครองบุตร ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๗ ประกอบกับหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๒๕๑๗๑ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๕ (คู่มือการปฏิบัติงานทะเบียนชื่อบุคคล หน้า ๒๘๘ - ๒๙๘)

คำถามที่ ๕. อยากทราบว่าถ้าสามีทำการจดทะเบียนซ้อนสามารถทำได้หรือไม่ และสามารถตรวจสอบข้อมูลของสามีได้หรือไม่ ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ การตรวจข้อมูลจะต้องเป็นผู้มีส่วนได้เสีย โดยตรวจสอบได้ทุกสำนักทะเบียนอำเภอ/เขต ทุกแห่งทั่วประเทศ ผู้มีส่วนได้เสียจะขอจดทะเบียนได้โดยมิต้องเสียค่าธรรมเนียม ถ้าขอคัดสำเนารายการในทะเบียนซึ่งนายทะเบียนรับรอง ต้องเสียค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

ผู้มีส่วนได้เสีย หมายความว่า

(๑) คู่กรณีที่มิติดสัมพันธ์กันในครอบครัว

(๒) คู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้ปกครอง ผู้อนุบาล ผู้พิทักษ์ บุตรบุญธรรม หรือผู้รับบุตรบุญธรรมของบุคคลตาม (๑)

(๓) ผู้ซึ่งนายทะเบียนเห็นว่าหรืออาจมีประโยชน์ส่วนได้เสียเกี่ยวกับทะเบียนครอบครัวนั้น ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘

มาตรา ๙ ผู้มีส่วนได้เสียจะขอจดทะเบียนได้โดยมิต้องเสียค่าธรรมเนียม ถ้าขอคัดสำเนารายการในทะเบียนซึ่งนายทะเบียนรับรอง ต้องเสียค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง และหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๑๒๒๒ ลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๓๕ เรื่อง การตรวจค้นและรับรองสำเนาทะเบียนครอบครัว